

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 30 юни 2023 г.
(OR. en)

11155/23

ECOFIN 679
UEM 213
SOC 504
EMPL 355
COMPET 699
ENV 778
EDUC 291
RECH 323
ENER 414
JAI 926
GENDER 155
ANTIDISCRIM 149
JEUN 193
SAN 430

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
№ предх. док.:	9849/1/23 REV 1
№ док. Ком.:	COM(2023) 623 final
Относно:	ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА относно националната програма за реформи на Румъния за 2023 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Румъния за 2023 г.

Приложено се изпраща на делегациите посоченият по-горе проект за препоръка на Съвета, обсъден от Съвета и Европейския съвет, въз основа на предложението на Комисията COM(2023) 623 final.

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от ...

относно националната програма за реформи на Румъния за 2023 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Румъния за 2023 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики¹, и по-специално член 9, параграф 2 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси², и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

---

¹ ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.

² ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25.

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

- (1) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета³, с който бе създаден Механизмът за възстановяване и устойчивост („Механизмът“), влезе в сила на 19 февруари 2021 г. По Механизма се предоставя финансова подкрепа на държавите членки за осъществяването на реформи и инвестиции, водещи до фискален стимул, финансиран от Съюза. В съответствие с приоритетите на европейския семестър Механизмът допринася за икономическото и приобщаващото възстановяване и за осъществяването на устойчиви и стимулиращи растежа реформи и инвестиции, по-специално реформи и инвестиции за насърчаване на екологичния и цифровия преход и за укрепване на устойчивостта на икономиките на държавите членки. Механизмът също така спомага за укрепването на публичните финанси и стимулира растежа и създаването на работни места в средносрочен и дългосрочен план, подобрява териториалното сближаване в рамките на Съюза и подкрепя непрекъснатото прилагане на Европейския стълб на социалните права. Максималното финансово участие за държава членка в рамките на Механизма беше актуализирано на 30 юни 2022 г. в съответствие с член 11, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/241.

---

³ Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17).

- (2) На 22 ноември 2022 г. Комисията прие годишния обзор на устойчивия растеж за 2023 г., с което постави началото на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2023 г. На 23 март 2023 г. Европейският съвет одобри приоритетите на годишния обзор на устойчивия растеж за 2023 г., които са съсредоточени около четирите измерения на конкурентоспособната устойчивост. На 22 ноември 2022 г. въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие и доклада за механизма за предупреждение за 2023 г., в който посочи Румъния като една от държавите членки, които може да бъдат засегнати или за които може да съществува риск да бъдат засегнати от дисбаланси. Поради това е необходим задълбочен преглед. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната и предложение за съвместния доклад за заетостта за 2023 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права. Съветът прие Препоръката относно икономическата политика на еврозоната⁴ („Препоръка от 2023 г. относно еврозоната“) на 16 май 2023 г. и съвместния доклад за заетостта на 13 март 2023 г.
- (3) Въпреки че икономиките на Съюза показват забележителна устойчивост, геополитическият контекст продължава да оказва отрицателно въздействие. Като застава твърдо зад Украйна, Съюзът насочва своята програма за икономическа и социална политика към намаляване на отрицателното въздействие от енергийните сътресения върху уязвимите домакинства и предприятия в краткосрочен план и към запазване на усилията за осъществяване на екологичния и цифровия преход, подкрепа за устойчив и приобщаващ растеж, запазване на макроикономическата стабилност и повишаване на устойчивостта в средносрочен план. Той също така поставя особен акцент върху повишаването на конкурентоспособността и производителността на Съюза.

---

⁴ Препоръка на Съвета от 16 май 2023 г. относно икономическата политика на еврозоната (ОВ С 180, 23.5.2023 г., стр. 1).

- (4) На 1 февруари 2023 г. Комисията публикува съобщение, озаглавено „Промислен план на Зеления пакт за ерата на нулеви нетни емисии“ („промишлен план на Зеления пакт“). Целта на промишления план на Зеления пакт е засилване на конкурентоспособността на промишлеността на Съюза с нулеви нетни емисии и подпомагане на бързия преход към неутралност по отношение на климата. Планът допълва текущите усилия в рамките на Европейския зелен пакт и REPowerEU. Той има за цел и да се осигури по-благоприятна среда за увеличаване на производствения капацитет на Съюза за технологиите и продуктите с нулеви нетни емисии, необходими за постигане на амбициозните цели на Съюза в областта на климата, и да се гарантира достъп до съответните суровини от критично значение, включително чрез диверсифициране на източниците, правилно използване на геоложките ресурси в държавите членки и максимално увеличаване на рециклирането на суровини. Промисленият план на Зеления пакт се основава на четири стълба: предвидима и опростена регулаторна среда, по-бърз достъп до финансиране, повишаване на уменията и отворена търговия за устойчиви вериги на доставки. На 16 март 2023 г. Комисията публикува ново съобщение, озаглавено „Дългосрочна конкурентоспособност на ЕС: перспективи след 2030 г.“, структурирано около девет взаимно подсилващи се движещи сили с цел да се работи за стимулираща растежа регулаторна рамка. В него се определят приоритети на политиката, насочени към активно осигуряване на структурни подобрения, добре насочени инвестиции и регулаторни мерки за дългосрочната конкурентоспособност на Съюза и неговите държави членки. Препоръките по-долу спомагат за изпълнението на тези приоритети.

- (5) През 2023 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива в съответствие с прилагането на Механизма. Пълното изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост продължава да е от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като плановете обхващат всички или значителна част от съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните години. Специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г., 2020 г. и 2022 г. продължават да бъдат еднакво актуални за плановете за възстановяване и устойчивост, преразгледани, актуализирани или изменени в съответствие с членове 14, 18 и 21 от Регламент (ЕС) 2021/241.
- (6) Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета⁵ („Регламентът REPowerEU“), приет на 27 февруари 2023 г., има за цел бързото премахване на зависимостта на Съюза от вноса на руски изкопаеми горива. Това ще допринесе за енергийната сигурност и диверсификацията на енергийните доставки на Съюза, като същевременно ще увеличи използването на възобновяеми енергийни източници, капацитета за съхранение на енергия и енергийната ефективност. Регламентът REPowerEU дава възможност на държавите членки да добавят нова глава за REPowerEU към своите национални планове за възстановяване и устойчивост, за да финансират ключови реформи и инвестиции, които ще спомогнат за постигането на целите на REPowerEU. Тези реформи и инвестиции също така ще спомогнат за повишаване на конкурентоспособността на промишлеността на Съюза с нулеви нетни емисии, както е посочено в промишления план на Зеления пакт, и за изпълнение на свързаните с енергетиката специфични за всяка държава препоръки, отправени към държавите членки през 2022 г. и когато е приложимо, през 2023 г. С Регламента REPowerEU се въвежда нова категория безвъзмездна финансова подкрепа, която се предоставя на държавите членки за финансиране на нови свързани с енергетиката реформи и инвестиции в рамките на техните планове за възстановяване и устойчивост.

---

⁵ Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО (ОВ L 63, 28.2.2023 г., стр. 1).

- (7) На 8 март 2023 г. Комисията прие съобщение, в което се предоставят насоки за фискалната политика за 2024 г. („съобщението от 8 март 2023 г.“). То има за цел да подпомогне изготвянето на програмите за стабилност и конвергенция на държавите членки и по този начин да се засили координацията на политиките. Комисията припомни, че общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж ще бъде дезактивирана в края на 2023 г. Тя призова за фискални политики през периода 2023—2024 г., които осигуряват средносрочна устойчивост на обслужването на дълга и повишават потенциалния растеж по устойчив начин, и прикани държавите членки да определят в своите програми за стабилност и конвергенция за 2023 г. начина, по който фискалните им планове ще осигурят спазването на референтната стойност по Договора от 3 % от брутният вътрешен продукт (БВП), както и реалистичното и непрекъснато намаляване на дълга или запазването на благоразумно равнище на дълга в средносрочен план. Комисията прикани държавите членки също така постепенно да премахнат националните фискални мерки, въведени за защита на домакинствата и предприятията от енергийния ценови шок, като се започне с тези с най-слаба насоченост. Тя посочи, че ако мерките за подкрепа трябва да бъдат удължени поради подновен натиск върху цените на енергията, държавите членки следва да насочат много по-добре тези мерки към уязвимите домакинства и предприятия. Комисията заяви, че фискалните препоръки ще бъдат количествено определени и диференцирани. Освен това, както се предлага в съобщението на Комисията от 9 ноември 2022 г. относно насоките за реформа на рамката за икономическо управление на ЕС, фискалните препоръки ще бъдат формулирани въз основа на нетните първични разходи. Комисията препоръча всички държави членки да продължат да защитават инвестициите, финансирани на национално равнище, и да гарантират ефективното използване на средствата по линия на Механизма и други фондове на Съюза, по-специално с оглед на екологичния и цифровия преход и целите по отношение на устойчивостта. Комисията посочи, че ще предложи на Съвета да открие основани на дефицита процедури при прекомерен дефицит през пролетта на 2024 г. въз основа на данните за резултатите за 2023 г. в съответствие с действащите правни разпоредби.

- (8) На 26 април 2023 г. Комисията представи законодателни предложения за извършване на цялостна реформа на правилата на Съюза за икономическо управление. Основната цел на предложенията е да се засили устойчивостта на обслужването на публичния дълг и да се насърчи устойчивият и приобщаващ растеж във всички държави членки чрез реформи и инвестиции. Предложенията на Комисията са насочени към подобряване на националната ангажираност, опростяване на рамката и преминаване към по-голям средносрочен фокус в съчетание с ефективно и по-последователно правоприлагане. Съгласно заключенията на Съвета от 14 март 2023 г. относно насоките за реформа на рамката за икономическо управление на ЕС целта е законодателната работа да приключи през 2023 г.
- (9) На 31 май 2021 г. Румъния представи на Комисията своя национален план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 18, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/241. Съгласно член 19 от Регламент (ЕС) 2021/241 Комисията оцени целесъобразността, ефективността, ефикасността и съгласуваността на плана за възстановяване и устойчивост в съответствие с насоките за оценка, съдържащи се в приложение V към посочения регламент. На 3 ноември 2021 г. Съветът прие своето решение за изпълнение за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Румъния⁶. Отпускането на траншовете зависи от приемането на решение на Комисията в съответствие с член 24, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/241, в което се посочва, че Румъния е изпълнила задоволително съответните ключови етапи и цели, определени в решението за изпълнение на Съвета. Задоволителното изпълнение предполага, че постигането на предходните ключови етапи и цели е запазено.

---

⁶ ST 12319/2021; ST 12319/2021 ADD 1.

- (10) В съответствие с член 4, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на 11 май 2023 г. Румъния представи националната си програма за реформи за 2023 г., а на 10 май 2023 г. — програмата си за конвергенция за 2023 г. Двете програми бяха оценени заедно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях. В съответствие с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241 националната програма за реформи за 2023 г. отразява също шестмесечното докладване на Румъния относно напредъка, постигнат при изпълнението на нейния план за възстановяване и устойчивост.
- (11) На 24 май 2023 г. Комисията публикува доклада за Румъния за 2023 г. В него беше оценен напредъкът на Румъния в изпълнението на съответните специфични за държавата препоръки, приети от Съвета в периода 2019—2022 г., и беше направен преглед на изпълнението от страна на Румъния на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за държавата бяха посочени пропуски по отношение на предизвикателствата, които не са разгледани или са само частично разгледани в плана за възстановяване и устойчивост, както и по отношение на новите и нововъзникващите предизвикателства. В него бяха оценени също напредъкът на Румъния при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на Съюза в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността, както и напредъкът в постигането на целите на Обединените нации за устойчиво развитие.

(12) Комисията извърши задълбочен преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 за Румъния и публикува резултатите от него на 24 май 2023 г. Комисията стигна до заключението, че в Румъния са налице макроикономически дисбаланси. По-специално слабостите се отнасят до външните сметки, свързани с големи държавни дефицити, а натискът, причинен от прегряване на икономиката, се увеличи. Големият дефицит по текущата сметка се влоши значително след предизвиканата от пандемията от COVID-19 рецесия и направи икономиката уязвима на външни финансови сътресения. Продължаването на големия дефицит по текущата сметка рискува да доведе нетната международна инвестиционна позиция до още по-отрицателни стойности. Ясно се забелязват признаци на прегряване при застрашително висока основна инфлация, изразено двуцифрен ръст на заплатите и относително ниско равнище на безработица. Очаква се показателите за разходната конкурентоспособност да се стабилизират, но продължават да съществуват структурни проблеми. Обменният курс изглежда е над равнището, което предполагат основните икономически показатели, и продължава да бъде силно управляван. Бюджетният дефицит е голям от няколко години и на него се дължи голяма част от прекомерното търсене и последващите външни дефицити; въпреки че бюджетният дефицит се подобрява, все още се очаква той да остане значителен през 2023 г. и 2024 г. Намаляването на бюджетния дефицит през 2022 г. се дължи главно на отчетения растеж на номиналния БВП, който на свой ред се основава до голяма степен на прегряването на вътрешното търсене. Рисковите премии и разходите по държавните заеми са значително по-високи, отколкото през годините преди пандемията. Като се има предвид продължаващото затягане на условията за ликвидност в световен мащаб, ще бъде важно да се обърнат текущите тенденции. В перспектива фискалната корекция следва да бъде предпочитаният начин за привеждане на търсенето в по-голямо съответствие с предлагането и за ограничаване на вътрешните и външните дефицити. Цялостното изпълнение на данъчните и пенсионните реформи, включени в плана за възстановяване и устойчивост, както и придържането към фискалните цели в рамките на процедурата при прекомерен дефицит, биха спомогнали значително за овладяването на текущата динамика.

(13) На 3 април 2020 г. Съветът прие Решение (ЕС) 2020/509⁷ относно наличието на прекомерен дефицит в Румъния поради неспазване от нейна страна на критериите за дефицит през 2019 г. На 3 април 2020 г. Съветът отправи и препоръка⁸ за преодоляване на прекомерния бюджетен дефицит в Румъния най-късно до 2022 г. Предвид сериозното свиване на икономическата активност поради пандемията от COVID-19 и свързаната с това необходимост от фискални политики в подкрепа на възстановяването, на 18 юни 2021 г. Съветът отправи нова препоръка⁹ за прекратяване на положението на прекомерен дефицит в Румъния най-късно до 2024 г. В препоръката си от 18 юни 2021 г. Съветът препоръча на Румъния да намали дефицита по консолидирания държавен бюджет до 8,0 % от БВП през 2021 г., 6,2 % от БВП през 2022 г., 4,4 % от БВП през 2023 г. и 2,9 % от БВП през 2024 г. Това съответстваше на номинален темп на растеж на нетните първични държавни разходи от 3,4 % през 2021 г., 1,3 % през 2022 г., 0,9 % през 2023 г. и 0,0 % през 2024 г. Това съответстваше на годишна структурна корекция в размер на 0,7 % от БВП през 2021 г., 1,8 % от БВП през 2022 г., 1,7 % от БВП през 2023 г. и 1,5 % от БВП през 2024 г. В препоръката от 18 юни 2021 г. също така се посочва, че всички извънредни приходи следва да се използват за намаляване на дефицита по консолидирания държавен бюджет и че Румъния следва да гарантира пълното и ефективно прилагане на националната си фискална рамка. Накрая Съветът заяви също, че за да се допринесе за успеха на стратегията за фискална консолидация в средносрочен план, важно е също така фискалната консолидация да бъде съпроводена с цялостни реформи.

---

⁷ Решение (ЕС) 2020/509 на Съвета от 3 април 2020 г. относно наличието на прекомерен дефицит в Румъния (ОВ L 110, 8.4.2020 г., стр. 58).

⁸ Препоръка на Съвета от 3 април 2020 г. за преодоляване на прекомерния бюджетен дефицит в Румъния (ОВ С 116, 8.4.2020 г., стр. 1).

⁹ Препоръка на Съвета от 18 юни 2021 г. за преодоляване на прекомерния бюджетен дефицит в Румъния (ОВ С 304, 29.7.2021 г., стр. 111).

(14) В съответствие с данни, потвърдени от Евростат, дефицитът по консолидирания държавен бюджет на Румъния е намалял от 7,1 % от БВП през 2021 г. до 6,2 % през 2022 г., а консолидираният държавен дълг е намалял от 48,6 % от БВП в края на 2021 г. до 47,3 % в края на 2022 г. Това е в съответствие с целта за номиналния дефицит за 2022 г., препоръчана от Съвета. Корекцията на структурното салдо за 2022 г. беше 0,4 процентни пункта от БВП, което е под препоръчаните 1,8 процентни пункта от БВП. Това изисква внимателен анализ въз основа на целевия показател за разходите. През 2022 г. растежът на нетните първични разходи (коригиран за еднократните мерки и за мерките на фискалната политика по отношение на приходите) беше 14,1 %, което е над препоръчаните 1,3 %. Подобрението на структурното салдо бе почти в застой през 2022 г., въпреки че държавните приходи бяха значително по-високи от очакваното, стимулирани от силния растеж на реалния БВП, високата инфлация и благоприятната структура на икономическия растеж. По отношение на разходите заплатите в публичния сектор и покупките на стоки и услуги намаляха като дял от номиналния БВП поради частичната индексация и самоналожения таван на покупките. Повечето други разходни позиции обаче нараснаха много по-бързо от планираното, отчасти поради големите свързани с инфлацията изненади, което означава, че част от извънредните приходи са били използвани за финансиране на допълнителни разходи, свързани с плановете.

- (15) Салдото по консолидирания държавен бюджет беше повлияно от мерките на фискалната политика, предприети с цел смекчаване на икономическите и социалните последици от увеличението на цените на енергията. През 2022 г. тези мерки на фискалната политика включваха таван на цените за електроенергия и природен газ както за битовите, така и за небитовите потребители. Те включваха и специални плащания за пенсионери с ниски доходи, ваучери за храна за домакинства с ниски доходи (включително пенсионери и студенти) и субсидии за гориво. Разходите за тези мерки бяха частично компенсирани от новите данъци върху извънредните печалби на местните дружества за производство на енергия. Комисията оценява нетните бюджетни разходи за тези мерки на 0,4 % от БВП през 2022 г. Салдото по консолидирания държавен бюджет беше слабо повлияно и от бюджетните разходи за предоставяне на временна закрила на разселените лица от Украйна, които се оценяват на 0,1 % от БВП през 2022 г.
- (16) Макроикономическият сценарий в основата на бюджетните прогнози в програмата за конвергенция за 2023 г. е относително предпазлив и е по-благоприятен от прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. след това. Правителството предвижда реалният БВП да нарасне с 2,8 % през 2023 г. и с 4,8 % през 2024 г. За сравнение, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда растеж на реалния БВП от 3,2 % през 2023 г. и 3,5 % през 2024 г. Прогнозата на Комисията за значително по-нисък растеж за 2024 г. отразява становището на Комисията относно забавеното въздействие на затягането на паричната политика върху икономиката. Тя също така отразява становището на Комисията, че понастоящем румънската икономика функционира близо до потенциалното си равнище, което изглежда разумно предвид високите и постоянни основни темпове на инфлация и относително ниския процент на безработица. Това ограничава потенциала за неинфлационен растеж.

- (17) В своята програма за конвергенция за 2023 г. правителството очаква дефицитът по консолидирания държавен бюджет да намалее от 6,2 % от БВП през 2022 г. до 4,4 % през 2023 г., както се препоръчва от Съвета. Голямото намаление отразява планираното ограничаване на разходите, включително значителното намаляване на реалните заплати на държавните служители, както и някои мерки за увеличаване на приходите, включително увеличаване на ставката на данъка върху дивидентите, намаляване на прага за възползване от ниската данъчна ставка при режима за микропредприятия и увеличаване на ставките на ДДС за избрани продукти. Според програмата за конвергенция за 2023 г. съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да намалее от 47,3 % в края на 2022 г. до 47,1 % в края на 2023 г.
- (18) Салдото по консолидирания държавен бюджет през 2023 г. се очаква да продължи да се влияе от мерките, предприети с цел смекчаване на икономическите и социалните последици от увеличението на цените на енергията. Те се състоят от мерки, удължени от 2022 г., а именно тавани на цените на електроенергия и природен газ, субсидии за групи от населението с ниски доходи и специални плащания за пенсионери с ниски доходи. Разходите за тези мерки продължават да се компенсират до голяма степен от данъците върху извънредните печалби на местните доставчици на енергия и върху търговските маржове. Като се вземат под внимание тези приходи, нетните бюджетни разходи за мерките възлизат на 0,3 % от БВП през 2023 г. Повечето от тези мерки през 2023 г. са насочени към най-уязвимите домакинства или предприятия, въпреки че те не запазват изцяло ценовия сигнал за намаляване на търсенето на енергия и повишаване на енергийната ефективност.
- (19) В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда бюджетен дефицит от 4,7 % от БВП за 2023 г. Тази стойност е по-висока с 0,3 процентни пункта от БВП от дефицита, предвиден в програмата за конвергенция за 2023 г., главно поради по-високите прогнозни разходи, особено за стоки и услуги, социални трансфери и други текущи разходи, които се очаква да нараснат много по-бавно от инфлацията в програмата за конвергенция за 2023 г. Комисията също така предвижда малко по-висок растеж на данъчните приходи в сравнение с програмата за конвергенция за 2023 г., което отразява най-вече по-високия растеж на БВП. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда малко по-ниско съотношение на консолидирания държавен дълг към БВП (45,6 % в края на 2023 г.), отколкото в програмата за конвергенция за 2023 г.

- (20) Прогнозираният номинален дефицит за 2023 г. в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. е с 0,3 процентни пункта от БВП над целта за номиналния дефицит, препоръчана от Съвета. Структурната корекция се оценява на около 1,5 % от БВП, което отразява спада на реалните заплати в публичния сектор и замразяването на нови назначения на държавни служители, както и описаните по-горе мерки по отношение на приходите. Корекцията обаче е малко по-ниска от препоръчаните 1,7 процентни пункта от БВП. Това изисква внимателен анализ въз основа на целевия показател за разходите. През 2023 г. растежът на нетните първични разходи (коригиран за еднократните мерки и за мерките на фискалната политика по отношение на приходите) се очаква да бъде 8,3 % в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г., което е над препоръчаните 0,9 %. Така и трите показателя сочат, че съществува риск от отклонение от препоръчаната корекция. В условията на висока инфлация държавните разходи ще продължат да нарастват по-бързо от препоръчаното от Съвета на 18 юни 2021 г. Въз основа на внимателен анализ Румъния е изложена на риск от неспазване на фискалните цели за 2023 г., определени в препоръката на Съвета от 18 юни 2021 г.
- (21) В съответствие с програмата за конвергенция за 2023 г. се очаква дефицитът по консолидирания държавен бюджет да намалее до 2,9 % от БВП през 2024 г. в съответствие с препоръката на Съвета от 18 юни 2021 г. в рамките на процедурата при прекомерен дефицит. Планираното за 2024 г. намаление отразява главно продължаващото ограничаване на разходите, като се прогнозира спад на държавните разходи от 38,4 % от БВП на 36,9 % от БВП. Според програмата за конвергенция за 2023 г. се очаква съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП да намалее до 46,1 % в края на 2024 г. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда бюджетен дефицит от 4,4 % от БВП през 2024 г. Тази стойност е по-висока от дефицита, предвиден в програмата за конвергенция за 2023 г., тъй като обявените мерки не изглеждат достатъчни за постигане на фискалното усилие, препоръчано от Съвета в рамките на процедурата при прекомерен дефицит. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда по-високо съотношение на консолидирания държавен дълг към БВП (46,1 %) в края на 2024 г.

- (22) Прогнозираният номинален дефицит за 2024 г. в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. е с 1,5 процентни пункта от БВП над целта за номиналния дефицит, препоръчана от Съвета, а корекцията на структурното салдо се очаква да бъде само 0,3 процентни пункта от БВП през 2024 г. в сравнение с препоръчаните 1,5 процентни пункта от БВП. Това изисква внимателен анализ въз основа на целевия показател за разходите. През 2024 г. растежът на нетните първични разходи (коригиран за еднократните мерки и за мерките на фискалната политика по отношение на приходите) се очаква да бъде 9,5 % в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г., което е над препоръчаните 0,0 %. Така, и трите показателя сочат, че съществува риск от отклонение от препоръчаната корекция. Липсата на значителни фискални усилия, предвидени за 2024 г., отчасти отразява въздействието на правилата за индексирание в Румъния (цикълът на индексация за 2024 г. за пенсиите и минималната работна заплата ще отразява високия темп на инфлация, регистриран през 2022 г.). Следва да се отбележи обаче, че планът за възстановяване и устойчивост включва няколко мерки и реформи, които, ако бъдат приети и приложени навреме, биха могли да доведат до значително увеличение на държавните приходи още през 2024 г. и да спомогнат за постигането на целта за дефицита. Като цяло въз основа на внимателен анализ Румъния е изложена на риск от неспазване на фискалните цели за 2024 г., определени в препоръката на Съвета от 18 юни 2021 г. Предвид на риска да не бъдат постигнати препоръчаните фискални цели през 2023 г. и 2024 г., допълнителните бюджетни мерки изглеждат необходими, за да се спази планът за корекции и да се постигне коригиране на прекомерния дефицит до 2024 г., както и да се засили външната позиция.
- (23) В програмата за конвергенция за 2023 г. са посочени реформи и инвестиции, предвидени в плана за възстановяване и устойчивост, които се очаква да допринесат за фискалната устойчивост и за устойчивия и приобщаващ растеж. Тези реформи и инвестиции включват значителни реформи на пенсионната система (както специални, така и общи системи), амбициозна данъчна реформа, усилия за укрепване на данъчната администрация и реформи на държавните предприятия. Пълното прилагане на тези реформи би спомогнало за постигането на целите за дефицита, определени от Съвета в рамките на процедурата при прекомерен дефицит.

- (24) В програмата за конвергенция за 2023 г. се предвижда постепенно премахване на повечето от мерките за енергийна подкрепа през 2025 г. Комисията също така предполага постепенното премахване на почти всички мерки за енергийна подкрепа (нетни приходи в размер на 0,1 % от БВП през 2024 г.). Това се базира на допускането, че няма да има ново увеличение на цените на енергията.
- (25) В програмата за конвергенция за 2023 г. се очертава средносрочен фискален план до 2026 г. Според програмата за конвергенция за 2023 г. дефицитът по консолидирания държавен бюджет се очаква да остане 2,9 % от БВП през 2025 г. и 2026 г. въз основа на растеж на реалния БВП с 5,0 % през 2025 г. и 4,6 % през 2026 г., което е доста над потенциала. След голямо намаление от 39,8 % през 2021 г. на 36,9 % през 2024 г., съотношението на разходите към БВП ще остане приблизително непроменено през 2025 г. и 2026 г. Според програмата за конвергенция за 2023 г. съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да намалее от 46,1 % в края на 2024 г. до 45,4 % до края на 2026 г.

(26) В съответствие с член 19, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/241 и критерий 2.2 от приложение V към него планът за възстановяване и устойчивост включва широк набор от взаимно подсилващи се реформи и инвестиции, които трябва да бъдат изпълнени до 2026 г. Изпълнението на плана за възстановяване и устойчивост на Румъния е в ход, но с все по-голям риск от забавяния. Румъния е подала две искания за плащане, съответстващи на 72 ключови етапи и цели в плана за възстановяване и устойчивост, в резултат на което са изплатени 2,6 милиарда евро без предварителното финансиране за първото искане за плащане, докато оценката на второто е в ход. Нарастващите рискове от забавяне на изпълнението на плана за възстановяване и устойчивост се дължат на слабото управление и ограничения капацитет на публичната администрация. Справянето с тези проблеми, включително чрез осигуряване на подходящи човешки ресурси, е от ключово значение за по-добрата координация на плана и навременното осъществяване на инвестициите. Освен това завършването на важни структурни реформи ще изисква постоянен политически ангажимент и ангажираност. Като се има предвид значителната макроикономическа и фискална значимост на плана, навременното и пълно прилагане на мерките би било от решаващо значение за ограничаване на външната и фискалната уязвимост. Очаква се планът да бъде преразгледан през 2023 г., за да се включи, наред с другото, глава за REPowerEU, като същевременно се вземе предвид намаляването на безвъзмездната подкрепа поради силното икономическо възстановяване на Румъния. Обсъжданията за тази цел продължават. Бързото включване на новата глава за REPowerEU в плана за възстановяване и устойчивост ще позволи да бъдат финансирани допълнителни реформи и инвестиции в подкрепа на стратегическите цели на Румъния в областта на енергетиката и екологичния преход. Системното и ефективно участие на местните и регионалните власти, социалните партньори и други съответни заинтересовани страни продължава да бъде важно за успешното изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост, както и на други икономически политики и политики в областта на заетостта, които излизат извън рамките на този план, за да се гарантира широка ангажираност с цялостната програма на политиката.

- (27) През 2022 г. Комисията одобри всички програмни документи на Румъния в областта на политиката на сближаване. Бързото изпълнение на програмите по линия на политиката на сближаване при взаимно допълване и полезно взаимодействие с плана за възстановяване и устойчивост, включително главата за REPowerEU, е от ключово значение за осъществяване на екологичния и цифровия преход, повишаване на икономическата и социалната устойчивост и постигане на балансирано териториално развитие в Румъния.
- (28) Освен икономическите и социалните предизвикателства, разгледани в плана за възстановяване и устойчивост и програмите по линия на политиката на сближаване, Румъния е изправена пред редица допълнителни предизвикателства, свързани с енергийната политика и екологичния преход.
- (29) Румъния е изправена пред предизвикателства, свързани с декарбонизацията, тъй като страната все още разчита в голяма степен на изкопаемите горива. Делът на изкопаемите горива (въглища, нефт и газ) леко се е увеличил през 2021 г. в сравнение с 2020 г. През 2021 г. той е бил 72 %, докато възобновяемите източници са представлявали едва около 20 %. Румъния е вторият по големина производител на газ в Съюза, като обслужва предимно вътрешния пазар. Съсредоточаването върху ефективното разполагане на възобновяемите енергийни източници, значително по-високата енергийна ефективност на жилищния сектор и използването на нови технологии в промишлеността биха помогнали на Румъния да постигне целите на Съюза и националните цели в областта на енергетиката и климата за 2030 г., определени в пакета „Подготвени за цел 55“. Потреблението на природен газ в Румъния е намаляло с 20 % през периода между август 2022 г. и март 2023 г. в сравнение със средното потребление на газ за същия период през предходните пет години — това надхвърля целта за намаляване от 15 %, определена в Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета¹⁰. Румъния би могла да прилага временни мерки за намаляване на търсенето на газ до 31 март 2024 г. съгласно Регламент (ЕС) 2023/706 на Съвета¹¹.

---

¹⁰ Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета от 5 август 2022 г. относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ (ОВ L 206, 8.8.2022 г., стр. 1).

¹¹ Регламент (ЕС) 2023/706 на Съвета от 30 март 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2022/1369 във връзка с продължаване на периода на намаляване на търсенето във връзка с мерките за намаляване на търсенето на газ, и за засилване на докладването и наблюдението на тяхното прилагане (ОВ L 93, 31.3.2023 г., стр. 1).

- (30) Увеличаването на капацитета на мрежата е от съществено значение за намаляване на използването на изкопаеми горива и ускоряване на енергийния преход. Изведените от експлоатация мощности за производство на електроенергия от каменни и лигнитни въглища, които се очаква да бъдат осъществени до 2032 г., както е посочено в плана на Румъния за възстановяване и устойчивост, следва да бъдат заменени с възобновяеми енергийни източници. Съществуващите преносни и разпределителни електроенергийни мрежи обаче ограничават усвояването на нови мощности от възобновяеми източници. Участъците със затруднения в мрежата възпрепятстват внедряването на енергията от възобновяеми източници. Необходими са инвестиции за модернизиране и цифровизиране на съществуващите мрежи, за да се интегрира ново производство от възобновяеми източници и да се увеличи междусистемният капацитет със съседните държави членки, в съответствие с целите в областта на климата. Ще бъде необходимо достатъчно и усъвършенствано интегрирано планиране на системите за модернизиране и разширяване на мрежата (както на равнище пренос, така и на равнище разпределение), за да се отговори на нуждите от търсене и гъвкавост. Освен това опростяването на определянето на предпочитани зони и по-нататъшното рационализиране на свързаните с това процедури, включително опростяването на внедряването на инсталации за възобновяеми енергийни източници с малък капацитет (като слънчеви панели) в сградите, би подобрило текущата ситуация, при която получаването на разрешения за инсталиране на централи за енергия от възобновяеми източници е относително лесно, но получаването на необходимите разрешения за свързването им към мрежата е по-трудно.
- (31) В строителния сектор по-високите национални цели за 2030 г. ще изискват допълнително финансиране за сградния фонд на страната. В румънския план за възстановяване и устойчивост се предвижда саниране на 2,4 милиона m² обществени сгради и 4,4 милиона m² жилищни сгради, докато по линия на политиката на сближаване са заделени средства за саниране на 1,6 милиона m² и в двата сектора. Недостатъчният достъп до информация и финансиране по отношение на енергийното саниране и инсталациите за енергия от възобновяеми източници обаче сериозно възпрепятства по-нататъшните подобрения. По-специално по-добрият достъп до финансиране за домакинствата и малките предприятия с цел повишаване на енергийната ефективност би спомогнал значително за намаляване на зависимостта на Румъния от изкопаеми горива, като същевременно ще помогне за противодействието на енергийната бедност. Освен това регионалните и местните органи биха могли да предоставят повече информация за това как да се получи достъп до фондовете за енергийно саниране и какъв вид малки инсталации за енергия от възобновяеми източници биха могли да бъдат внедрени в сградите и домакинствата.

- (32) Недостигът на работна ръка и умения в сектори и професии, които са от ключово значение за екологичния преход, включително производството, внедряването и поддръжката на технологии с нулеви нетни емисии, създава пречки пред прехода към икономика с нулеви нетни емисии. Висококачествените системи за образование и обучение, които отговарят на променящите се нужди на пазара на труда, и целенасочените мерки за повишаване на квалификацията и за преквалификация с подкрепата на ефективни политики по заетостта са от ключово значение за намаляване на недостига на умения и насърчаване на приобщаването и пренасочването на работната сила. За да се отключи неоползотвореното предлагане на работна ръка, тези мерки трябва да бъдат достъпни, по-специално за физическите лица и в секторите и регионите, които са най-силно засегнати от екологичния преход. През 2022 г. в Румъния е докладван недостиг на работна ръка за няколко професии, изискващи специфични умения или знания за екологичния преход, включително работници в областта на изолацията, строителни инженери и ръководители в строителството.
- (33) С оглед на оценката на Комисията Съветът разгледа програмата за конвергенция за 2023 г., като становището му¹² е изразено в препоръка 1.
- (34) С оглед на задълбочения преглед и оценката, направени от Комисията, Съветът разгледа националната програма за реформи за 2023 г. и програмата за конвергенция за 2023 г. Неговите препоръки съгласно член 6 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 са отразени в препоръка 1. Политиките, посочени в препоръка (1), спомагат за преодоляване на уязвимостите, свързани с външните сметки, подхранвани от големи фискални дефицити и от нови проблеми, свързани с конкурентоспособността. Препоръки 2 и 3 допринасят за изпълнението на препоръка 1,

---

¹² Съгласно член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97.

ПРЕПОРЪЧВА на Румъния да предприеме през 2023 г. и 2024 г. следните действия:

1. Да предприеме фискални политики в съответствие с Препоръката на Съвета от 18 юни 2021 г. за преодоляване на прекомерния бюджетен дефицит в Румъния до 2024 г. и да засили външната позиция на Румъния.

Възможно най-скоро през 2023 г. и 2024 г. да прекрати постепенно действащите извънредни мерки за енергийна подкрепа, като използва свързаните с това икономии за намаляване на бюджетния дефицит. Ако нови увеличения на цените на енергията наложат предприемането на нови или продължаващи мерки за подкрепа — да гарантира, че тези мерки за подкрепа са насочени към закрила на уязвимите домакинства и предприятия, че са фискално достъпни и че запазват стимулите за икономии на енергия.

Да запази финансираните на национално равнище публични инвестиции и да гарантира, че безвъзмездните средства по Механизма и другите фондове на Съюза се усвояват ефективно, по-специално с цел насърчаване на екологичния и цифровия преход.

За периода след 2024 г. — да продължи да следва средносрочна фискална стратегия за постепенна и устойчива консолидация, съчетана с инвестиции и реформи, водещи до по-висок устойчив растеж, с цел постигане на разумна средносрочна фискална позиция.

2. Да осигури ефективно управление и да подсили административния капацитет, за да се даде възможност за непрекъснатото бързо и стабилно изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост. Да завърши бързо главата за REPowerEU с цел своевременно започване на изпълнението ѝ. Да пристъпи към бързо изпълнение на програмите по линия на политиката на сближаване при тясно взаимно допълване и полезно взаимодействие с плана за възстановяване и устойчивост.

3. Да намали зависимостта от изкопаеми горива и да ускори енергийния преход, по-специално чрез по-бързо внедряване на енергия от възобновяеми източници и подобряване на капацитета на мрежата, за да се даде възможност на нови мощности да функционират на пазара. Да повиши енергийната ефективност и да осъществи по-амбициозни усилия за саниране на сградите, включително чрез осигуряване на по-добър достъп до информация и възможности за устойчиво финансиране. Да увеличи усилията на политиката, насочени към предоставянето и придобиването на уменията и компетентностите, необходими за екологичния преход.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета

Председател
